

Urejuje:

Jakob Dimnik,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 13. Ljubljana, 1. mal. srpana 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: E. Gangl: Anton Nedvěd. — „Nizka duša“: Povišanje po službenih letih in tajna kvalifikacija. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Drd. Iv. Borštnik: K šolski higijeni. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listnica upravnništva.

† Anton Nedvěd.

(Slavnemu skladatelju v spomin napisal E. Gangl.)

Za možem mož in ž njim za nado nada . . .

J. Cimperman.

Zaspal utrujen si v poslednje spanje,
Ki jutro večno Bog mu podeli;
S teboj minilo bridko je spoznanje,
Da v mukah se število dnij gubi —
Zamrznil vir je pesmim, ki si vanje
Izlival čut, ki ga srcé rodi.
Doklèr med nami petje bo zvenelo,
Ime bo v njem sloveče ti živelo!

In to zaslužiš ti! . . . Saj pri zibeli
Domači pesmi ti zvestó si stal,
Ob tvojih glasih smo si duše gredi,
Saj ogenj iz srcá si glasom dal;
Navdušeni, ponosni in veseli,
In če nas skrb mori in težka žal —
Radósti in zanósa in tešila
V kri je in bo nam pesem tvoja lila!

V svetišči orglje zabučē, in slave
 Mogočni spev poslušā plan in log . . .
 O, glasi to pobožnosti so prave,
 Ki svod nebeški ji odpira Bog;
 Tja plove pesem: „O, Maria, ave!
 Poj slava Stvarniku se krog in krog!“
 V molitev pesem tvoja srca vžiga,
 V molitev, ki duhá k Bogú povzdiga.

In deteta nedolžnega se grlo
 Kot slavčku, ki mu dom cvetoči gaj,
 Srebrnim glaskom nežno je odprlo,
 Slaveče cvet in svet in rodni kraj.
 Kakó oko bi mamko dobro zrlo,
 Da bi otrok ne pel ji pesmi zdaj? . . .
 Ti znal si, kaj mladini se prilega,
 Zató ji pesem tvoja v srca sega.

In če mladost starost umeti more,
 Umel gotovo sem te tudi jaz:
 Občudoval zavzet sem tvoje tvore,
 Ki vzvišene ljubezni so izraz:
 Moči si zdrave, svoje vse napore
 In plodnega življenja dolgi čas
 V blaginjo domu našemu resnično
 Posvečeval ti vedno nesebično.

In zdaj zaspal si mož v poslednje spanje,
 Ki jutro večno Bog mu podeli!
 Grenilo te bolnika je spoznanje,
 Da v mukah se število dnij gubi —
 Zamrznil vir je pesmim, ki si vanje
 Izlival čut, ki ga srcé rodi —
 Ti si umrl . . . Ime ti bo živelo,
 Doklēr v Slovencih petje bo zvenelo.

Kdo ne pozna imena Nedvėdovega? — Tesno je spojena ž njim zgodovina našega petja. In ko bi tudi ne bila, dovolj so ga razglasila njegova dela po slovenski domovini in preko njenih mej: na sever, od koder je prišel v čilih, navdušenih letih svoje mladosti, na jug, odkoder so hodili k nam po njegove skladbe. Danes leži pa v pokoji v oni zemlji, katero je ljubil kot svojo domovino, kateri na čast in

slavo je žrtvoval vse, kar je premogel njega globoki duh. Ni ga slovenskega skladatelja, kateri bi bil tako znan med narodom, kakor je naš Nedvėd. Ob vsaki priliki se pojo njegove skladbe in to z veseljem, z navdušenjem, rekli bi lahko — s srcem. Najlepši dokaz je to, da je pokojni Nedvėd umel čustvo našega naroda in dasi ni bil njega krvni sin, navzel se je onega duha, ki nam prija, ki najde vsekdar prosto pot v dušo in srce. Ne moremo si misliti, kolika praznina bi zevala v knjigi zgodovine našega petja, da nismo imeli njega. Vseh tistih pevcev in pevk, učiteljev in učiteljic, ki goje s pravo vñemo lepo pesem širom naše domovine, ne imeli bi, ko bi jim vėliki pokojnik ne vdahnil navdušenja, ljubezni in razuma do umetnega petja. Resnično: Nedvėd si je vzgojil dolgo vrsto zdravih in delujoćih gojiteljev svoje in sploh vsake pesmi. Ti so ustanavljali razna pevska društva, likali v petji preprosti narod, blažili mu s tem srce, budili mu narodni čut in zavednost ter razum do lepe, povzdigujoće umetnosti.

Opravičeni smo torej, da nam žalost zaliva srce ob grobu Nedvėdovem. Na drugi strani pa zahvaljamo Boga, da ga je otel strašnih bolećin, katere so ga mućile polnih 26 let, občutnejše od leta 1880., a neznosno od lanskega potresa. Priklenile so ga na postelj, kjer je našel zabavo v pogovorih s svojimi prijatelji, kateri so ga obiskovali, pa tudi v delu, saj je poslednje mesece uglasbil do trideset novih pesmij, a ućakal ni veselja, da bi to poslednje svoje delo videl natisnjeno. Od binkoštnih praznikov sėm je umiral, ker od srede po Binkoštih ni smel nihće k njemu: bil je nezavesten, v poslednjem boji med življenjem in smrtjo — zmagala je zadnja, zaprla mu trudno oko in otela ga mućnega življenja dne 16. junija t. l. ob 9. uri zjutraj.

Jaz, ki mu posvećujem te vrstice v spomin, imel sem priliko, katera se je konćno izpremenila v prijetno dolžnost, da sem malone vsak dan letošnjega šolskega leta po jedno ali dve uri bival ob njegovi postelji.

Mož-trpin se me je navadil, in če me ni bilo jeden dan, dolgoćasil se je, takisto sem si sam želel, če mi je le kolićkaj dopuščal čas, da sem šel k njemu in poslušal povesti njegove iz davnih let, ko je začel svoje delovanje med Slovenci. Dobrega ni imel nič pokojni skladatelj v vsem svojem življenji. Dan je presedel pri pouku v šoli, zvećer je vodil razne pevske vaje, utrujen je dospel domov pozno ponoći. A ni šel počivat! Sedel je, pisal truden in počitka željan pesmi o veselji in brezskrbnosti mladih dnij, o ljubezni in sreći, o domu in tujini. A delal je z veseljem, s tistim svetim navdušenjem, ki kipi v vseh njegovih delih, v svetnih in nabožnih. Glasbeni umetnosti je živel iz polne duše. Kadar je stopil pred svoj zbor počasi, inpozantno, resno, velićastno, takrat mu je sevala duša iz očesa. Če je trenil ž njim, namignil z roko, tedaj je kakor nekak ogenj prešnil mozeg

pevcem in pevkam, duša je vrela v glasove in ž njimi iz grla, uklepala poslušalce, širila srca, smeh vabila na lica, solze v oči! . . . Končana je pesem. -- Nihče se ne gane, misel je ostavila telo, ziblje se še v onih pojemajočih glasovih, ki se gube v daljavo — sedaj ploskanje, klici, navdušenost, radost! „Živi naš Nedvėd! Živi naš umetnik!“

Vzradostilo se je takrat tudi njemu srce. Na samem je žaplakal in v solze izlil oni tesni čut, ki mu je hotel raztegniti prsi ob tolikem vspehu . . .

In to so bili najlepši, najjasnejši trenutki njegovega življenja. Dom, kjer najde upehani moč razvedrila in veselja, ta je Nedvėdu hranil malo veselih časov. Poročil se je z gospico Gabrijela Smoletovo, katera mu je dala tri hčerkе: Amalijo, Gabrijelo in Olgo. Ljubljena soproga mu je kmalu umrla. Nadomestilo so mu bili dragi otroci, na katere je zidal svojo srečo. Amalija je slikala, Gabrijela igrala klavir in Olga je pela, a srečni oče je poslušal svoje skladbe, radoval se in se pomlajal med svojimi hčerkami. Prišla je pa smrt, pokosila prvo, vzela drugo hčerko! Očetu je pokalo srce, obupati mu je bilo, a našel je tešila v delu in ob strani še sedaj žive hčerkе Olge.

In v poslednjih dneh njegovega pojemajočega, gasnečega življenja mu je stopala preteklost pred očmi: prizor za prizorom, vesel in žalosten, resen in šaljiv. Solza mu je zalila oko, in smeh se mu je zazibal na velem lici, kadar se je spomnil veselih, srečnih dnij, a glasno je prosil Boga smrti, ko se je spomnil bridkih svojih časov. In čul ga je! . . . To žal, ki nam polni sedaj prsi, prebolimo za kratko dnij, z nami zabijo izgubo tudi oni najbližji, ki so ostali brez njega, a imena njegovega, s katerim je strnjena slava in višek našega petja, ne zabi nihče, komur je pri srci slovenska pesem.

Naj živi na veke spomin vėlikega Antona Nedvėda!

Povišanje po službenih letih in tajna kvalifikacija.

Velika krivica, koja čestokrat zakrivė šolska oblastva pri odajanji služeb, je ta, ker se premalo ozirajo na službena leta prosilcev. V našem deželnem šolskem svetu se zadnji čas obrača v tem oziru nekoliko na bolje, pri okrajnih šolskih svetih je pa še vedno merodajna jedino le tajna kvalifikacija nadzornikova in to je velika krivica za nas, kajti nadzorniki se le redkokedaj ozirajo na službena leta prosilcev; merodajni so jim vse drugi razlogi, o katerih bomo govorili ob drugi priliki. Za avancement na podstavi nadzornikove kvalifikacije ne najdemo nič razlogov; če pride kedo v višji plačilni razred ali če postane voditelj, oziroma nadučitelj, (izvzemši

štiri- in večrazrednice) mu ni treba zato imeti večjih sposobnosti, ampak to je samó denarno vprašanje. Vsi učitelji, začasni in stalni, imajo jednake dolžnosti in jednake sposobnosti. Če pustite od nadzornika slabo kvalifikovanega učitelja dlje časa na enem in istem mestu sedeti, ima šola očitno škodo, ker izgubi prezirani učitelj vse veselje do poklica.

Za povišanje po službenih letih smo pa tudi zato, ker plača učiteljeva ni „darilo za izvrstno službovanje“, ampak samo prav slaba nagrada za učiteljevo trudapolno delovanje. Naše plače so tako nizke, da nihče ne more živeti „stanu primerno“ ampak samo za silo. In tako plačo „za silo“ zasluži pa vsakdo izmed nas, kdor doseže primerno starost, ne da bi ga zato šele nadzornik tajno priporočal.

Kvalifikacija pa že zato ne sme biti pri vprašanjih za eksistenco merodajna, ker je tajna in zelo subjektivna. Skoraj vsak nadučitelj ali nadzornik kvalifikuje svojega učitelja (učiteljico) po svojem merilu; ta po pisavi, drugi po metodi svoje metode; ta je strog, drugi prizanesljiv i. t. d. In vendar imajo vse kvalifikacije jednako vrednost! Kvalifikacija, oziroma sodba ali mnenje nadzornikovo je pa še mnogo bolj nezanesljivo, kakor pa nadučiteljevo. Ali je res kedo tako kratkoviden, da bi mogel misliti, da more nadzornik pri jednournem nadzorovanji, koje spremlja še stotero slučajnosti, učitelja tako zanesljivo presoditi, da bi moglo biti z mirno vestjo odvisno od tega vprašanje učiteljeve eksistence?

Pa tudi če bi to bilo mogoče, bi ne prišli iz konfuzije. Mislimo si učitelja-prosilca, ki ima n. pr. 10 službenih let. Katera kvalifikacija bodi merodajna? Ali zadnja? Če je ta slaba, ali naj bodo potem prejšnje kvalifikacije, ki si jih pridobil učitelj na tej ali na drugi šoli od drugega nadzornika neveljavne? To se navadno zgodi. Če se pregrešiš, tega naša oblastva dolgo ne pozabijo, ali pa sploh nikdar ne, tudi če si pozneje postal najlepši vzgled pridnosti; če si si pa pridobil zaslug za šolo, pa si se morebiti pozneje kaj pregrešil, potem vse tvoje zasluge nič ne veljajo! Če bi hoteli biti pravični, bi morali pri kvalifikaciji ves čas učiteljevega delovanja jemati v poštev. Iz tega se vidi, da je ta nezanesljiva, subjektivna in tajna kvalifikacija velika nesreča za nas, kajti jedino od te — in čestokrat tudi od kake tajne, anonimne ovadbe — je odvisna usoda učiteljeva!

Saj je pa tudi res velika kazen za vsakega, če zaradi slabe kvalifikacije ne pride v višji plačilni razred. Učitelj izgubi vsled tega lahko več sto goldinarjev in če je še začasno nastavljen, dobi potem vsako petletnico za jedno leto pozneje! Taka denarna kazen gotovo ne more biti v nikakem razmerji s pregreškom. Če je kedo obsojen pri sodnji na 100 gld., mora že kaj posebnega učiniti, pri našem namешčenji je pa lahko učitelj zaradi nekoliko slabeje kvalifikacije tudi

za 500 gld. oškodovan in to na podstavi tajne obsodbe za hrbtom dotičnika! To gotovo ni pravično!

Če učitelj res zasluži tako kazen, naj pride poprej v disciplinarno preiskavo, kjer se lahko opraviči in kaznovan naj bode šele potem, ko je bil pravilno zaslišan; če je pa stvar tako malovredna, da ni vredna disciplinarne preiskave, potem dotičnik tudi ne zasluži grozne kazni, da bi ne smel priti v višji plačilni razred. Ako se izkorišča avancement kot disciplinarno sredstvo, potem postane prezentacijska korporacija skrivno sodišče, koje majhne napake, kakoršne so navadno vzrok slabim kvalifikacijam, na grozovito neusmiljen način kaznuje.

Jedno samo leto, katero slabeje kvalifikovani prosilec dlje služi kakor drugi, ima toliko lakote in potreb, toliko truda in težav za sabo, da jih še tako izvrstna kvalifikacija njegovega mlajšega sopro-silca ne more nikdar nadomestiti, tudi če bi bil pravi genij v črtanji uradnih spisov, v popravljanji nalog ali če zna še tako lepe pikice na „i“ ali kljukice na šumevce staviti. Zato morajo biti pri nameščenji službena leta v prvi vrsti merodajna — pravica mora vladati. Če imata pa dva prosilca jednako službenih let, potem bodi kvalifika-cija merodajna; to je pa tudi jedini vpliv, katerega imej kvalifikacija. Če hočete izredno pridne učitelje za njihovo delovanje poplačati, potem jim dajte posebna pohvalna pisma, častne naslove in premije zato; kdor pa drugim trga kruh od ust, samo da poplača bolje kvalifikovanega učitelja, ta nima srca!

„Nizka duša.“

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

E.

Od pragmatične sankcije do Franc Jožefa I.

(1713—2. grudna 1848.)

5. Ustavno gibanje v Slovencih l. 1848. in 1849.

(Dalje.)

Na Koroškem so v deželnem zboru zahtevali Slovenci narodno enakopravnost ter se opirali na dotične sklepe v Ljubljani in Gradcu. Deželni zbor ni ustregel tem željam, posredoval je proti zjedinenju Slovencev in zahteval nezavisnost Koroške od Kranjske. Poslanca dr. Rulić in Milonik sta zahtevala znanje slovenščine od urad-nikov in da se uvede slovenščina v šole. Deželni zbor je prosil vlado, da ustanovi slovensko stolico v Celovcu in po nasvetu Jakominijevem se izrekel zoper sklepe narodne skupščine v Frankfurtu.

Začasni štajerski deželni zbor je imel 90 poslancev, med katerimi je bilo precejšnje število Slovencev in zmernih Nemcev. Žal, da Slovenci niso bili jedini in niso imeli skupnega programa, ko so bili na dnevnem redu njih politični interesi. Slovence so zastopali med drugimi Gurnik, Kreft, dr. Št. Kočevar, Ropotar in Lukešič. Deželni zbor je jamčil štajerskim Slovencem narodno enakopravnost. Sicer pa Slovenci niso dosegli posebnih uspehov v deželnem zboru ter se nadejali, da bode državni zbor pravičnejši slovenskim željam. Tudi v Gradcu je hude debate povzročila razprava o kmetški odvezi. Slovenski poslanci so bili zoper shod v Lincu ter v soglasju z graško „Slovenijo“ se potegovali za združeno Slovenijo.

Dunajski državni zbor je začel svoje seje dne 7. mal. srpana. Malone četrtino vseh zastopnikov so šteli kmetški poslanci. Slovenski poslanci so imeli svoje sedeže na desnici pri drugih slovanskih poslancih, s katerimi so večinoma a ne dosledno glasovali, ker jim je manjkalo narodne in politične solidarnosti. Najodličnejši med slovenskimi poslanci so bili Kranjec, Doljak, Anton Črne, Ulepič, Gorjup, Kavčič in Ambrož. Prva seja je bila zelo hrupna, slovesno pa je odprl državni zbor nadvojvoda Ivan šele 22. mal. srpana s prestolnim govorom, v katerem je poudarjal narodno enakopravnost in tesno zvezo z Nemčijo. Pri razpravi o odstranjenju podložništva in kmetške odveze so mnogo govorili tudi slovenski poslanci, ki so bili na dobrem glasu kot spretni govorniki. Odprava podložništva je pa tudi skoraj jedini uspeh tega državnega zbora.

Zelo važna je bila tudi seja dne 7. kimovca, ko je prišlo v razpravo narodno pitanje. Sklenili so, da se morajo vse razprave, predlogi itd. tudi tolmačiti vsem nenemškim poslancem, ako to želi vsaj deset poslancev. Ta razprava je povzročila hud razpor med slovenskimi poslanci. Nekaj dni pozneje je prav spretno govoril zoper Madjare slovenski poslanec Doljak, ko je prišla na Dunaj deputacija ogerskega državnega zbora, da pridobi dunajski državni zbor kot zaveznika zoper Jelačića in Hrvate. Tudi pri razpravi o dovoljenju pobiranja davkov so se potegnili Slovenci za vlado. V tem pa je pretrgala oktobrova revolucija posvetovanja dunajskega državnega zbora.

Oktobrova revolucija je bila naperjena zoper Avstrijo in Slované. Ministri so pobegnili, državni zbor se je polastil nekaterih pravic izvrševalne oblasti ter se dobrikal upornim Madjarom. Razpošiljal je oklice, razglase, adrese itd. v raznih jezikih do avstrijskih narodov ter tudi poslal svoje poverjenike kakor n. pr. Ambroža, dr. Kranjca in druge med Slovence. V „permanencijo“ sta bila izvoljena tudi dr. Kavčič in Ambrož, drugi slovenski poslanci so pa po večjem zapustili Dunaj. Dunaj je bil končno premagan, cesar pa je premestil državni zbor v Kromeriž na Moravskem. To premeščenje

državnega zbora je bila zmaga avstrijskih Slovanov, ki so bili krepka opora svetli dinastiji.

Slovenski narod se ni ujemal s tistimi slovenskimi poslanci, ki so po umoru vojnega ministra Latoura še ostali v državnem zboru, katerega narod ni več priznal kot zakonito zastopstvo. Slovenci so ostali zvesti svojemu cesarju in vladi, kar se je pokazalo o raznih prilikah. Poverjeniki dunajskega državnega zbora so prišli tudi med štajerske Slovence, da tam osnujejo črno vojsko Dunaju v pomoč, a spodletelo jim je. Velike zasluge je imela graška „Slovenija“, ki je odločno delovala zoper črno vojsko. Sijajno je zmagalo pri nas avstrijsko domoljubje; štajerski Slovenci so se pogajali s kranjskimi Slovenci, da bi se skupno vzdignili za Avstrijo in cesarja. Predno pa se je uresničila ta zaveza, padel je Dunaj. Na Koroškem je deželni odbor ponujal Dunaju pomoč, koroški Slovenci so pa zavzeli odločno avstrijsko stališče. Na Primorskem so zelo rogovilili Italijani, Slovani so pa krepko podpirali vlado. Sevé da so tudi kranjski Slovenci ostali zvesti Avstriji. „Slovensko društvo“ je krepko delovalo proti rovarjem in poslalo adresu cesarju in Jelačiću. Kranjski stanovi so odločno prosvedovali proti Frankfurtu in proti avstrijskemu gibanju. Slovenski narod je hudo obsojal one slovenske poslanece, ki so po oktobrovi revoluciji še ostali v dunajskem državnem zboru.

Dné 2. grudna l. 1848. se je odpovedal kroni Ferdinand I. Nastopil je vlado Franc Jožef I. Še predno se je udal Dunaj, premestil je cesar državni zbor v Kromeriž. V prvi seji je razvil ministerski predsednik Schwarzenberg svoj program, ki je vobče zadovoljil Slovence posebno tudi zaradi tega, ker sta bila v ministerstvu tudi dva Slovana. Slovenci so ostali v vladni stranki in pristopili slovanskemu klubu, ki je štel 120 članov. Slovenski poslanci so tudi v Kromerižu večkrat govorili ter tu in tam tudi stavili kak samostalen predlog. Poslanec Sever je predlagal, da se odpravi užitnina in nadomesti s progresivnim davkom od imetja, da se obdrži finančna straža le ob mejah, da se dovoli kmetskim posestnikom neomejena pravica do izročitve imetja i. t. d. Ambrož pa se je pritoževal o nekaterih kranjskih grajščinah, da uničujejo gozdove. Nastala je razburjenost tudi med slovenskimi poslanci pri razpravi o „osnovnih pravicah“. Pri razpravi o točki 1. („Vsa oblast izvira iz naroda“) obveljal je končno Slovence Ulepića predlog, da se izpusti točka 1., „ker ne spada sem“. Poleg Ulepića so večkrat posegli v razprave Ambrož, Kavčič, Gorjup, Rulić, Smrekar in dr. Ovijač. Dné 6. sušca 1849 je bil nepričakovano razpuščen državni zbor v Kromerižu.

Že dunajski državni zbor je izvolil po nasvetu dr. Kavčiča „ustavni“ odbor, v katerem so bili Slovenci dr. Miklošič, dr. Kranjec,

Ambrož, dr. Kavčič, Gorjup in pl. Laufenstein (namesto Ambroža). Dr. Kavčič je predložil podroben načrt za razdelitev Avstrije po narodnostih, a odboru ta nasvet ni ugajal. Dne 5. sušca l. 1849. je končal „ustavni odbor“ svoje posvetovanje, a izdelal račun brez gostilničarja.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Deveto poglavje.

O deželskih pravicah.

Ne kriči tako, Tine! To ne koristi nič. Bilo bi mi žal, da se zidarju pripeti kakšna nesreča. Jaz mu rad odpuščam, ker ga je gnala na to revščina. Samo to je hudo in krivično, da se naše stare pravice v deželi nič več ne spoštujejo.“

Sosedje poslušajo pazno, kadar je prišel o deželskih pravicah govoriti.

„Jaz sem star človek, prijatelji moji, pa mi ni veliko do tega. Otrok nimam, z menoj gre vse s tega sveta; toda vi imate deco, dragi moji, vam mora biti veliko ležeče na naših pravicah.“

„Da, da, naše pravice, naše pravice!“ vpijejo vaščani. „Ti si naš zastopnik, torej moraš nas braniti in varovati naše pravice.“

Starešina: Resnično, sosiedje moji, pravica krčmarjenja je stvar občinska, in ta pravica je dragocena, tedaj jo moramo tudi varovati.“

Nekateri vaščani jamejo z glavami odkimovati in drug drugemu šepetati na uho:

„Do zdaj ni občine nikdo povprašal za to, ali zdaj bi rad, da ga občina izvleče iz blata, v katero je zabredel“. Drugi začno še krepkeje razgrajati, napadati, grditi in psovati ter zahtevajo, da se precej jutri snide občinski odbor, da se o tem posvetuje.

Pametnejši so molčali ter le na tiho šepetali drug drugemu: „Bodemo videli, kaj bode iz tega krika, kadar postanejo trezni.“

Starešina pa je med tem pil po malo svoje vodeno vino ter govoril še dalje o deželskih pravicah svojim sosedom samo radi tega, da bi jih še bolj razpalil.

— „Vi vsi veste“, pravi starešina zopet, „kako so se naši predniki borili z gospodo za naše občinske pravice“.

„To mi je moj ded pripovedoval tisočkrat, namreč: „Kadar gospoda prijazno govori z reveži v vasi, potem naj le Bog pomaga vaščanom! To dela le zavoljo tega, da razdvoji vaščane in pa da

lažje doseže svoj naklep. Sosedje, on je govoril resnico! Čemu moramo vedno biti gospôdi za igračo“.

Vaščani: To je sveta resnica! Mi moramo vedno biti gospôdi za igračo!

Starešina: Verujte mi, bratje moji! Ako vaši zastopniki in starešine ne bodo imeli nobene veljave, zgodilo se vam bode, kakor vojski brez reserve (založne vojske), katero napade močnejši sovražnik. Novi predstojnik je zvit kakor hudir. Tega sicer ne opazi na njem živa duša, ali vender ne spregovori s človekom prijazne besede brez posebnih razlogov. Če bi vi le vedeli polovico od tega, kar vem jaz, potem bi mi ne bilo treba govoriti. No, upam, da niste prismojenci. To bode te že še boljše opazili — in takrat pozor!“

Korač, s katerim se je Stiskač dogovoril že poprej, doda temu na starešinino znamenje:

„Misliš li, starešina, da mi ne vidimo namena; predstojnik bi rad oddal gostilnico kateremu svojih ljubljencev.“

Starešina: Mari ste to že opazili?

Vaščani: Smo, smo! zavpijejo glasno. Ali mi tega ne dopustimo, naši otroci morajo imeti prosto krčmarjenje, kakor ga imamo tudi mi.

Korač: Takov ljubljeneec predstojnikov bi utegnil od nas za liter cekin zahtevati; nas bi pa naši otroci preklinjali še v grobu.

Starešina: To je vender malo pretirano, Korač! Cekina bi vender ne zahteval za liter.

Korač: Prosim te, starešina, molči! Menda si toliko pameten, da umeješ: „Čim manj prodajalcev, tem slabša roba“, se posebno če jo ponuja pošast naroda. Ako bode predstojnikov ljubljeneec sam krčmaril, no, potem lahko misliš, po čem bode liter. Saj je vino že zdaj predrago zaradi nesrečnega vinotočja.

Starešina: Poglej no, govoriš prav dobro! — „Res je, da bode tako, če mi sami v to dovolimo“, začno vaščani vpiti, ter vpijejo še dalje. Slednjič se izpremeni ves ta razgovor v besno kričanje vpijanjene druhali.

(Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Drd. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Gretji najbolj zunanji, ko stisnemo oko, nam prav pod prsti ležeči del tega meha je precej trd in debel in njegova stvar je, da varuje oko na zunaj; tudi ta zunanja odeja ima več plastij in ni povsodi jednako močna, jednako debela. Zadej visi namreč oko kot jabolko na debelem repku, na očesnem živcu in tamo kjer ta prodre

kot skozi rešeto, je ta zunanja plast manj trdna in bolj tanka; in nekje mora priti očesni živec v notranjost očesa, da se razprostre kot mrežnica! Če vzamemo tedaj navadno ročno štrcalco in privežemo oko ali prav za prav samo meh, ki ga imamo med prsti, na njo in štrcemo z močjo vode vanj, je jasno da se izboči najprej zadej, kjer je oko najmanj trdo. Ravno to se zgodi, ako na kak drug način povečamo tlak v očesu ali pa če pritismo na polno, celo oko spredaj s prstom — v vseh teh slučajih se podaljša os od spredaj do zadej, vselej dobimo oko, ki nam predstavlja kratkovidno oko. Res, če jedenkrat povišamo tlak ali samo jedenkrat na roženico s prstom pritismo, se oko kmalu vrne zopet v svojo okroglo podobo; vendar, če to večkrat ponavljamo, je jasno, da mora očesu njegova jajčasta podoba ostati, s tem ostati pogoj za kratkovidnost. Vprašanje je zdaj, kaj provzroči povišanje tlaka v očesu in sicer notranjega tlaka (da bi kdo zunaj skozi leta stalno pritiskal na oko, si ne moremo prav predstavljati) vendar preje v kratkem še odgovor, zakaj otrok slabše vidi. Dokler je oko kratkovidno, si lahko s tem pomaga, da prinese bolj blizu očíj predmet in vidi ga jasno, kajti slika nastane zopet na mrežnici, kot pri emetropičnem očesu. Vendar oko vidi vse jedno še slabo, ne loči več malenkostij, posebno če je kratkovidnost, namreč šolska kratkovidnost, že stareja. Vzrok: ko se oko vsled notranjega tlaka vedno bolj razteza, trpi pri tem najbolj notranja plast, ker ta je najvažnejša in najbolj občutljiva, njena narava je živčna, nasproti zunanijima dvema, ona ima na mm^2 gotovo število kolčkov, jednega kraj drugega navpik postavljenih, na katere padajo žarki svetlobe. Če mrežnico raztegnemo, postane razmeroma število kolčkov na mm^2 manje in z njimi se zmanjša število vidnih organov, na katere morejo uplivati žarki, došli od kakega predmeta in slika nam je nejasna, pretegnjena. Kakor pa uporablja nevedé odrasli človek optične zakone, če hoče kako malo stvar razločno videti in jo prinese bliže očesa, tako da vsled tega pade slika od predmeta na večjo ploskev mrežnice, tako stori tudi kratkoviden otrok: tudi on nosi knjigo vedno bliže in res mu pomaga! Takoj vidi bolj razločno. Pri tem postane še bolj kratkoviden, nese tedaj knjigo še bliže, dokler ne trči ob nos. Naprej seveda ne gré. Zdaj še le vé, da vidi slabo, do zdaj je vedel samo za svojo kratkovidnost. Kratkovidnost se je dala zboljšati, slab vid — nikdar. Tako je iz kratkovidnosti postal slab vid, žalosten posledek, upamo dovelj žalosten, da si ogledamo vzroke kratkovidnosti, oziroma v smislu višje navedenega vprašanja, vzroke povišanja notranjega očesnega tlaka.

(Dalje prih.)

Vestnik.

† Anton Nedvéd.

Rodil se je Anton Nedvéd dne 19. vel. srpana 1828. l. v Horvicah na Češkem. Že v deških letih se je posvetil glasbi ter je prišel z 10. letom šolat se v Prago, kjer je obujal s svojim krasnim glasom pozornost. Učitelji so mu bili Anton Slavik, oče znamenitega virtuoza na goslih Josipa Slavika, nadalje Krejčí, Horák, Kolečovsky in Kittl. Po dovršenem izpitu za pouk v goslih in petji je postal Nedvéd učitelj na praški Sofijski akademiji in na češki realki. Odločil se je pa sedaj za poklic opernega pevcu, ker je imel krasen bas-bariton. Po nekaj nastopih v češki operi v Pragi je vsprejel angažma pri operi v Brnu, kjer je pa le kratko časa bival, ker je rečeno podjetje bankerotovalo.

V istem času je razpisalo filharmoniško društvo v Ljubljani mesto koncertnega vodje. Nedvéd je prosil za to službo in jo je tudi dobil. Dne 13. grudna 1856. l., torej pred stoprav 40 leti, nastopil je A. Nedvéd svoj novi delokrog in je ostal odslej za trajno v Ljubljani, katera mu je postala druga domovina.

Količnega pomena da je bil Nedvéd za ljubljansko filharmoniško društvo, znano je pač vsem Ljubljancem in najbolj interesovanim krogom tega zavoda. Celih 26 let (do l. 1882.) je deloval Nedvéd kot glasbeni učitelj in kot koncertni vodja filharmoniškega društva organizatorično, neumorno in s praviim umetniškim vznosom za prosep glasbene umetnosti v Ljubljani. Srečno je povzdignil društvo iz zanemarjenih razmer k višini renomiranega glasbenega zavoda. L. 1881. mu je podelil cesar o priliki 25letnice glasbenega delovanja pri filharmoniškem društvu zlati križec za zasluge.

Ni se pa odtujil Nedvéd za svojega službovanja pri nemškem, takrat jedinem glasbenem zavodu ljubljanskem, svoji narodnosti. Deloval je hkratu tudi pri slovenskih narodnih društvih in deloval je za narod duševno, podarjajoč mu skladbe prikupljive svoje muze. Stejemo Antona Nedvéda med ustanovitelje ljubljanske čitalnice, katere moški zbor je vodil celi dve leti brezplačno. Osem let je bil pa odbornik „Glasbene Matice“ in sicer od prvih njenih početkov l. 1872. do leta 1880., katerega leta ga je imenovalo to društvo v seji z dne 23. kimovca častnim svojim članom.

Nedvédovala žilava in občekoristna delavnost postaja nam prav jasna, če pomnimo, da je učiteljeval tudi v Alojzijevišči, nekaj časa v gimnaziji, v realki in tudi v semenišči, poučujoč tu mladino v glasbi. Po smrti Kamila Maška je bil imenovan leta 1860. glasbenim učiteljem na ljubljanskem učiteljski, kjer je vodil do leta 1890, torej 30 let, pouk v glasbi, poučujoč v obči teoriji, harmoniji, v petji in v igri na goslih, klavirji ter orgljah. Nebroj mladine je vzgajal tako v glasbeni naobrazbi in jo je poslal med svet, da je v svojem delokrogu in po svojih močeh orala ledino ter uglaševala pota, da se je zainoglo širiti scasoma med ljudstvom obče zanimanje za glasbo in pa ljubezen do petja.

Njegov pogreb je bil veličasten. Udeležila so se ga društva „Glasbena Matica“, „Filharmoniško društvo“ in „Slavec“ ter nebrojna množica občinstva. Tudi „Slov. učit. društvo“, katerega častni član je bil, položilo mu je na rakev venec z napisom. — Naj v miru počiva veliki pokojnik!

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gdč. Ivana Arko, učiteljica v Dobrepoljah, sedaj suplentinja v Loškempotoku za t. leto 2.40 gld.; gdč. Justina Lavrič, učiteljica v Poljanah nad Škofjo Loko, za t. leto 1.20 gld.

Učiteljski konvik. Namesto nagrobnega venca rajnkemu A. Nedvédu so darovali gg.: Janez Pezdic, ud c. kr. dež. sol. sveta i. dr. 2 K; Janko Žirovnik, nadučitelj 2 K; „Nizka duša“ 2 K; kipar Alojzij Gangl, c. kr. strokovni učitelj 6 K; Rihard Šeber, lastnik tiskarne v Postojini 10 K.

A. Praprotnikov spomenik: Gosp. Hugon Turk, trgovec v Ljubljani, 10 K; g. Peter Mayr ml., posestnik v Kranji 3 K; vč. gosp. Janez Rozman, č. kanonik, mestni župnik i. dr. v Ljubljani, 10 K; sl. „Pisateljsko društvo“ v Ljubljani, 40 K.

Imenovanje. Dež. šolski svet je imenoval: učitelja gosp. Alojzija Pina v Dolenjem Logatcu za II. učiteljsko mesto na isti šoli; učitelja g. Karla Rožanca v Špitaliču na Štajerskem učiteljem v Šiški; zač. učitelja v Mehovem g. Franca Grajlada stalnim učiteljem na istem mestu; zač. učiteljici gdč. Ivano Piller in Rozo Hribal v Postojini za stalni učiteljici na istem mestu. Učiteljica gdč. Gabrijela Gogola v Raki se je začasno upokojila.

Stalna razstava učil. Tovariše svoje opozarjamo na to precej bogato in lepo urejeno razstavo učil na I. velični šoli v Ljubljani. Sdor zunanjih kolez pride v mesto,

ta naj ne odide iz mesta, da ne bi šel prej ogledat razstave, četudi morda ni ravno v četrtek. V šoli je vedno kdo, ki mu bode radovoljno razkazal razstavo. Sedaj se je tudi nabavila knjiga, v katero se podpiše vsak obiskovalec in obiskovalka. Svoje tovariše iskreno prosimo, da doposljejo kako pripravo, najsi še tako malenkostno učilo v razstavo učil. S tem služijo dobri in koristni stvari!

Okr. učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih šol v Ljubljani bode dné 2. mal. srpana t. l. ob 8. uri dopoldne v poslopji I. mestne deške šole. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi: 1. Poročilo g. učitelja M. Josina o prostoročnem risanju na petrazrednih ljudskih šolah. 2. Učni poskus istega iz prostoročnega risanja za I., II. in III. stopnjo. 3. Ogled stalne razstave učil in učnih pripomočkov na I. mestni deški petrazrednici.

Konferencija učiteljstva logaškega okraja bode dné 8. mal. srpana v Dol. Logatcu.

Vabilo. Postojinsko učiteljstvo bode priredilo povodom okrajne učiteljske konferencije v 1. dan meseca mal. srpana 1896 točno ob 1/2 9. uri zvečer v vrtnem salonu g. župana Mir. Vičič-a v korist društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani dve gledališki predstavi ter si usoja k tema najuljudneje vabiti. Ustopnina znaša za osebo 1 K; družine plačajo 2 K. Selo obiskujočim otrokom se ustopa ne more dovoliti. Preplačila se z ozirom na dobrodelni namen hvaležno sprejemajo. Program. 1. Carobelli: „Overtura“. 2. V spanji. Vesela igra v 1 dejanji. Spisal Jul. Rosen. Posl. Josip Noll. 3. Ziehrer: „Avstrija v glasovih“, valček. 4. Rubens: Arija iz opere „Donnino noir“. 5. Gospoda Kodelja pridige izza gardin. Vesela igra v 1 dejanji. Spisal G. pl. Rosen. Posl. R. P. 6. Pahor: „Pozdrav vrlim Postojnčankam“, p. fran. 7. Mascagni. Intermezzo iz opere „Cavalleria rusticana“. 8. Parma: „Spomin na Kranj“, četvorka. 9. Emeršič: „Kaj se na Štajerskem sliši“, putpuri. 10. Strauss: „Iz domovine“, mazurka. 11. Eilenberg: „Prvi srčni utripljaj“, gavota. 12. Wagner: „Pod dvojnimi orlom“, koračnica. Muzikalni del programa izvaja domača godba.

Die Oesterreichisch-Ungarische Monarchie. Geographisch-statistisches Handbuch für Leser aller Stände von Prof. Dr. Friedrich Umlauf. Tretji predelani in popravljeni natis, okrašen z 200 ilustracijami in 15 zemljevidi. Izide v 25 snopičih po 30 kr. v zalogi knjigotržnice H. Hartleben na Dunaju. Ker Slovenci še nimamo knjige v svojem jeziku, iz katere bi se mogli natančno in zanesljivo poučiti o celi avstro-ogerski monarhiji in o vseh v njej vladajočih razmerah, nego smo vezani na nemško literaturo, si štejemo v dolžnost, opozarjati na to novo izdajo znane in povsem nepristransko pisane knjige prof. Umlaufa. Že to, da izide ta knjiga v tretji izdaji in sicer v malo letih po prvi, svedoči, da je bila knjiga potrebna. Od pokojnega nadvojvode Rudolfa zasnovano veliko delo „Die Österreichisch-Ungarische Monarchie in Wort und Bild“ se ne ozira zadosti na fizikalne in statistične razmere kakor tudi na topografijo avstro-ogerske monarhije. Umlauf-tova knjiga je prav zategadel nekaka popolnitev rečenega velikega dela in da se smatra kot taka popolnitev, svedoči okolnost, da sta v primeroma kratkem času pošli dve izdaji. Novo izdajo je pisatelj temeljito predelal in popravil po najnovejših podatkih ter nekatera poglavja tudi izdatno razširil. Prvi snopič izpričuje, da bo knjiga v vsakem oziru popolna in da bo zadoščala najstrožjim zahtevam. Gradivo je jako pregledno in tvarini primerno razdeljeno. Zalagatelj knjigotržec H. Hartleben je opremil knjigo z novimi in številnimi, jako fino izdelanimi ilustracijami, vrh tega pa izide v prilogah 15 velikih in natančno narejenih zemljevidov, popolen atlas o naši monarhiji. Želeti bi bilo, da nam kak domač založnik preskrbi podobno knjigo v slovenskem jeziku, katera bi bila nekaj pendant Matičini zbirki popisov slovenskih dežel, katere zbirke prva sešitka sta po vsebini sicer izvrstna, glede unanje oblike in podob pa nič preveč lepa.

Okrajna učiteljska konferencija za ljudske šole krškega okraja bode dné 22. mal. srpana 1896 (sredo) v šolskem poslopji v Krškem ob 9. uri dopoldne. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi: 1. Risanje brez stigem (Poročevalec g. nadučitelj J. Levec). Razgovor o letošnjih vseh in o tem predmetu. 2. Učitelj vzdržuj snago in red v šoli in zvanj šole (Poročevalec gosp. učitelj Karol Trost).

Občni zbor društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega se bo vršil dné 8. mal. srpana t. l. v Dol. Logatci takoj po okrajni učiteljski konferenciji z običajnim vsporedom. — Nameravani izlet v Predjamo se je moral radi raznih zaprek preložiti na poznejši čas.

Vabilo. Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj bode zborovalo v dan 2. mal. srpana t. l. ob 10. uri dopoldne na Repentabru. Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Prečitane in overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Slovniška obravnava na podlagi ber. koščeka „Modri škorec“ — prakt. poskus s 4. in 5. letniki. 4. Predavanje. 5. Nasveti.

Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj v Sežani. dné 11. rožnika 1896.

K obilni udeležbi uljudno vabi

odbor

Naznanilo. Z ozirom na dopis o plačevanju doneskov za pokojninski zaklad ljudsko-šolskih učiteljev v „Slov. Narodu“ z dne 23. m. m. opozarjamo kranjsko učiteljsko na zakon z dne 18. listopada 1880, dež. zak. št. 13 (Glej: Heinz, zbirka zakonov in ukazov o ljudskem šolstvu na Kranjskem. V Ljubljani 1895, Kleinmayr in Bamberg, str. 513.), veljaven za vojvodino Kranjsko, ki pravi v § 1: „Učitelji, ki prestopijo iz javne ljudske šole jedne v državnem zboru zastopane kronovine ali dežele na ljudsko šolo vojvodine Kranjske, oproščeni so od novega uplačanja doneska za tisti del svoje plače, za katerega so že v drugi kronovini uplačali zakoniti donesek v pokojninski zaklad, pod tem pogojem, da v deželi, v kateri so prej uplačevali, velja jednaka pravica za učitelje, ki iz jedne ljudske šole vojvodine Kranjske tja prestopijo.“ Iz tega besedila je razvidno, da morajo plačevati učitelji, prihajajoči s Primorskega ali s Štajerskega, donesek še jedenkrat le zato, ker ti deželi ne priznavata Kranjski v tem oziru reciprocitete.

Prošnja. Okrajne konferencije so pred durmi. Uместno bi bilo, da se obrnejo vse do vis. c. kr. dež. šol. sveta s prošnjo, naj bi isti blagovolil pri c. kr. ravnateljstvu zalogo šolskih knjig posredovati, da se v bodoče „Vaje v spisji“, ki so pridjane Končnikovi slovnici, posebej vežejo in kot take posebej prodajejo. Nekateri razlogi: a) Vzorci opravielnega spisa postali bi kot posebna knjižica „vademecum“ učenecem na deželi (po izstopu iz šole). b) Ker bi imela taka knjižica nizko ceno, omislili bi si jo lahko tudi najrevnejši učenec. S slovnico združene si ne more kupiti; posodi se mu pač v šoli, a ko izostane, jo mora vrniti. c) Slovnica se otrokom ne priljubi posebno, zato se ž njo vred po dokončani šoli uničijo tudi vzorci za spisje. d) S posebno knjižico ne ravnali bi tako in kmalo bi se našla v vsaki hiši, kjer je šolar, — kakor katekizem. e) Ker je cilj vsemu našemu trudu ta, da se otroci nauče kaj napisovati, — a vse le po zgledih, — je gotovo ta knjižica najvažnejša za kasnejše življenje. i. t. d. i. t. d.

Razžaljena učiteljica. Neka posestnica na Štajerskem je bila od okrajnega sodišča v Frohnleiten-u obsojena na sedem dni zavora, ker je trdila v pričó otrok, da tamošnja učiteljica ne razume ročnih del. Obsojenka se je pritožila dalje zoper to obsodbo okrajnega sodišča, češ, da ni tako hudo mislila, ampak „z njeno hčerko je učiteljica pre-slabo ravnala“. Dokazalo se je, da je ta trditev popolnoma neresnična in prizivno sodišče je na predlog državnega pravdnika obsodbo prve instance potrdilo.

Čujte! Ogerski poslanski zbornici se je predložil zakonski načrt, vsled katerega naj se ustanovi v proslavo tisočletnice 400 madjarskih šol, a nihče pa ni zinil o tem, da bi v proslavo mileniuma povišali ogerskim učiteljem nizke plače. To bi bilo pravično! Prej ali slej morajo pa merodajni krogi vendar priti do spoznanja, da s plačami, kakoršne stavijo v proračun za sestradane pošne konje, vendar ne gre učiteljev plačevati.

Odgovor na pravem mestu. Župnik G. v K. v Dolenji Avstriji je obiskal neko šolo v svoji župniji ter v prisotnosti otrok učitelja napadel, češ, da se mu še ni prišel predstaviti, akoravno že dlje časa slušbuje v njegovi župniji. Učitelj mu odgovori, da bi bil to prav rad storil, pa ni maral, da bi bil, kakor njegov prednik, koj v veži vsprejet in odpravljen.

Učiteljske plače na Angleškem. Komaj je na Angleškem učitelj nastavljen, dobi po novi postavi plače v našem denarji izračunano 1200 gld., čez šest let ina že 1560 gld. Doslej je bila najvišja plača 1860 gld., sedaj je poskočila na 2100 gld. — Na Angleškem nimajo učitelji niti večje izobrazbe niti več opravila kakor pri nas, a plače so vendar druge — kaj ne?

Žrtev svojega poklica. Na Štajerskem nekje je nadučitelj F. M. kaznoval bolj odraslo učenko, ker je imela znanje s hlapcem, kjer je stanovala. Dekletov ljubček je zvečer pričakal za šolskim voglom domov se vračajočega nadučitelja ter ga hotel napasti. Slučajno mu je nakana spodletela, a sedaj se pokori pod ključem ljubeznjivi ptiček.

Šolstvo v Galiciji nikakor ne cvete. Nad štiri milijone ljudi ne zna niti pisati niti čitati. Veliko za šolo godnih otrok ne hodi v šolo, ker je premalo šol in učiteljev; 3000 občin je brez šol, 1000 učiteljev pa manjka na že obstoječih šolah. Tem razmeram so krive slabe učiteljske plače. Deželnozborna večina pa tudi ničesar ne stori za povzdigo omike naroda. Plemenitašem je celo ljubše, če so ljudje neumni, se dajo vsaj pri volitvah ložje oslepiniti.

Oklic. Slavno društvo! Dne 30. kimovca l. 1895 preminol je tovariš L. Volarič, učitelj v Devinu, obče čislán in dobro znan slovenski skladatelj, zapustivši žalujočo vdovo in 4 nepreskrbljene otročice. — V odborovi seji z dne 6. mal. travna t. l. sklenila je „Zaveza slov. učit. društev“ založiti najboljše Volaričeve skladbe in čisti dohodek odstopiti pokojnikovi vdovi kot dokaz spoštovanja, kojega je dični skladatelj užival v slovenskem učiteljstvu.

Ker pa podpisano predsedništvo ne vé, koliko iztisov naj se založi in da se vsaj dobi nekaj pribitka, radi tega se obrača podpisano predsedništvo, sklicevaje se na znano poštvalnost slovenskega učiteljstva, do slavnega društva oziroma predsedništva z uljudno prošnjo, da naj blagovoli slavnoisto nabrati kolikor mogoče naročnikov in njih imena poslati podpisnemu predsedništvu. Imena objavljala se bodo v „Zavezinem“ glasilu. Cena skladbam naznani se pozneje, ko se izve število naročnikov.

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

v Št. Jurji pri Kranji, meseca rožnika 1896.

J. Šega t. č. tajnik.

L. Jelenc t. č. predsednik.

Pestalozzijev nagrobni spomenik v Biru. Grob njegov je na pokopališču v Biru ob šolskem poslopju. Dvajset let ga je krasil preprost neobdelan kamen vapnenec in grmiček belih rož, kateri je rasel pod kapom šolske strehe. Nekdaj, ko so Pestalozzija vprašali, kakšen spomenik želi imeti, odgovoril je baje sam: „Surov vapnenec mi denite na grob, saj jaz sam nisem bil nič drugega.“

Ko se je ta šola razširila, izpremenil se je proti pokopališču obrnjeni vogel v spomenik, Pestalozzijevi ostanki so se preložili v novo rakev, in blagoslovljenje monumentalno okrašenega groba se je vršilo ob 100letnici Pestalozzijevega rojstva, 12. prosinca 1846.

Sredi spomenika je dolbina s Pestalozzijevim doprtnim kipom, na obeh straneh je napis: „Unserm Vater Pestalozzi — der dankbare Aargau“. Pod doprtnim kipom stoji:

Hier ruht

Heinrich Pestalozzi

geboren in Zürich am 12. Januar 1746,

gestorben in Brugg den 17. Hornung 1827,

Retter der Armen auf Neuhof,

Prediger des Volkes in Lienhard und Gertrud,

zu Stanz Vater der Waisen,

zu Burghof und Münchenbuchsee

Gründer der neuen Volksschule,

In Ifferten Erzieher der Menschheit.

Mensch, Christ, Bürger.

Alles für Andere, für sich nichts!

Segen seinem Namen!

Zahvala. Veleoslavno slovensko učiteljsko društvo! Hvaležnega srca izrekata podpisana kot hči in zet pokojnega skladatelja Antona Nedvéda veleslavnemu društvu najiskrenejšo zahvalo za prekrasni doposlani venec s trakovi in napisom, s katerim je veleslavno društvo ob blagega pokojnika blagovolilo posloviti se in mu tako izkazalo poslednjo čast. To vsega odkritosrčnega priznanja in najglobokejše zahvale vredno dejanje je bilo in ostane ostalim v veliko tolažbo ob bridki izgubi.

Olga Nedvěd, Max Nedvěd.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je blagovolilo tukajšni šoli za mali znesek poslati veliko šolskega blaga in jej podarilo 9 zvezkov „Knjižice za mladino“, za kar se iskreno zahvaljuje šolsko vodstvo na Bučki. Fran Fabjančič šol. voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 932

o. šol. sv. Na dvorazredni dekliški šoli v Tržiču, katera se bode polagoma razširila v štirirazrednico, razpisuje se jedno novo učno mesto z dohodki III. plačilnega razreda, eventuelno jedno od že obstoječih učnih mest z dohodki IV. plačilnega razreda v stalno ali začasno umestitev.

Prosilke naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim pótem do dne 4. mal. srpana t. l. vložijo pri podpisnem oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji, dne 11. rožnika 1896.

Štev. 375.

o. šol. sv. Na jednorazrednici v Kolovratu se razpisuje v stalno ali začasno nameščenje služba učitelja-voditelja s prijemki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prošnje do 20. mal. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 16. rožnika 1896.

Štev. 893

o. šol. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Št. Rupertu na Dolenjskem je stalno popolniti tretje učno mesto s 450 gld. letne plače.

Pravilno opremljene prošnje je zakonitim potom semkaj vlagati do 1. vel. srpana 1896 l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dné 21. roznika 1886.

Štev. 892

o. šol. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Št. Juriji pod Kumom je stalno ali začasno popolniti službo učitelja z dohodki IV. plačilnega razreda, 30 gld. opravilne doklade in prostim stanovanjem.

Pravilno podprte prošnje je vlagati postavnim potom do 1. vel. srpana 1896 pri podpisanem c. kr. okr. šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dné 20. roznika 1896.

Listnica uredništva. Zaradi Nedvédovega nekrologa smo morali nadaljevanje članka „Beseda o naši reorganizaciji“ odložiti na prihodnjo številko. G. J. K. T. v T.: Lepa hvala na poslanem! Nam zelo ugaja in pride kmalu na vrsto. Priporočamo se Vam tudi za „učiteljsko himno“ in za poročilo o Vaših rednih mesečnih sejah. Pozdravljeni! G. J. S. v Š. J.: Lepa hvala na Vaši prijaznosti in trudoljubivosti; vendar, ker nam je došel popis Nedvédovega delovanja že poprej iz drugega peresa, je moral Vaš izostati. G. J. P. v V.: Šolarski izlet, kojega nam popisujete, je bolj lokalnega pomena in bi torej ne zanimal naših čitateljev. G. L. L. v M.: Priporočamo se Vam za „misli s sprehoda“ in za lanski slovn. referat. Pozdrav!

Listnica upravnništva. Pretekla je prva polovica tek. leta. Do 8. mal. srpana t. l. moramo pokriti tiskarske troške. Gg. naročnike lepo prosimo, naj store svojo dolžnost, da ne bo naša blagajna za sušico trpela ali celo njej podlegla. Nevarnost za to nezgodo ni majhna, ker še 196 naročnikov ni plačalo naročnine za l. 1895. in 383 za l. 1896. Zaostala naročnina znaša torej — neustevši starejše dolžnike — 1437 gld. Vsota je sicer lepa, a pomagati si z njo ne bomo mogli tako dolgo, dokler je ne prejmemo. — P. n. naročniki! Rešite nas iz te zadrege in stisnite nam ta denar v roke kar na to prošnjo, da se ognemo stroškov, neljubega dela in drugih neprijetnostij!

**Higij., c. in kr. priv.
šolske klopi**

in dovoljenje za njih ponarejanje
priporoča

po prav nizki ceni, tudi na obroke

Ivan Weixl,

nadučitelj v Kamnici pri Mariboru o/D.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročninam pa prejema gospod A. Kecalj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Inzerati po dogovoru.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.